VIIKONVAIHDE

IKIVIHREÄT

JUHA JORMANAINEN/LEHTIKUVA

Vesa-Matti Loiri lauloi Lapin kesästä kaksi versiota, joista toisesta tuli ikivihreä.

Loiri laulaa Leinoa

”Lapissa kaikki kukkii nopeasti,
maa, ruoho, ohra, vaivaiskoivutkin.
Tuot’ olen aatellut ma useasti,
kun katson kansan tämän vaiheisiin.”

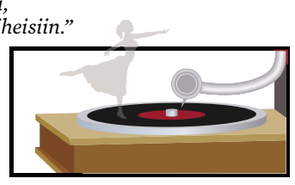

Lapin kesä on Eino Leinon runoon perustuva laulu, joka on tullut tunnetuksi erityisesti **Vesa-Matti Loirin** (1945–)tulkitsemana. Perttu Hietasen ja Taisto Wesslinin säveltämä mollivoittoinen kappale ilmestyi vuonna 1978 albumilla Eino Leino.

Levyllä on kaikkiaan kymmenen kansallisrunoilijan runoihin sävellettyä laulua Loirin esittäminä.

Albumi oli myynyt vuonna 1980 kultalevyn verran ja 80-luvun puolivälissä sen myynti ylitti tuplaplatinan rajan.

Ensiversio 1960-luvulla

Kyseessä ei ollut ensimmäinen kerta, kun Vesa-Matti Loiri esitti Lapin kesän. Laulaja-näyttelijä äänitti jo vuonna 1966 Kaj Chydeniuksen (1939–) säveltämän, vähemmän tunnetun version runosta.

1960- ja 70-lukujen poliittisen laululiikkeen voimahahmoihin kuuluneen Chydeniuksen sävellyksen Vesku lauloi ainakin Marraskuun liikkeen asunnottomille alkoholisteille vuonna 1967 järjestämässä itsenäisyyspäiväjuhlassa, jonka Yleisradio taltioi.

Kolme levyä Lapista

”Oi, oppi ottakaatte joutsenista!
Ne lähtee syksyin, palaa keväisin.”

Vesa-Matti Loirin rakkaudesta Lappiin kertoo, että hän julkaisi vuosina 2006–2008 hyvin vastaanotetun Lappi-trilogian, joka sisälsi suomalaisia pop- ja rock-klassikkoja akustisesti sovitettuina.

Loiri äänitti levyjen Ivalo, Inari ja Kasari lauluosuudet Inarijärven maisemissa Ivalossa, jossa hän on jo pitkään viettänyt kesänsä.

Tänä kesänä viihteen monitoimimies pääsi puolestaan otsikoihin tehtyään vahvan musiikillisen paluun Pori Jazzin lavalla heinäkuun lopulla.

Suvi kääntyy syksyyn

”On lyhyt Lapin linnunlaulu, huvi
ja kukkain kukoistus ja riemu muu.”

Heinäkuussa tuli kuluneeksi 135 vuotta Eino Leinon (1878–1926) syntymästä. Totuuden etsijäksi luonnehdittu Leino oli tuottelias kirjailija ja lehtimies sekä aikansa merkittävä kulttuurivaikuttaja.

Lapin kesä -runo julkaistiin vuonna 1902 kokoelmassa Kangastus, jonka keskeinen teema on yksilön katoavaisuus.

Nopea kukoistus ja kuihtuminen pätevät hyvin myös Lapin suveen, joka on puolet lyhyempi kuin muualla Suomessa eli noin kaksi kuukautta. Tuona aikana pohjoisen luonto ehtii puhjeta kukkaan ja lopulta hiipua syksyisen ruskan värinäytelmään.

RIKU-MATTI AKKANEN

KASVIMAAN KERTOMUKSIA

Vanhan maailman papu

Jos ei Pietarin päivänä (29.6.) herne kuki, ei pata pavuista pauka, kertoo sanonta Lapinjärveltä.

Entisinä aikoina pavulla saatettiin tarkoittaa joko hernettä tai härkäpapua. Jälkimmäistä lienee viljelty yhtä kauan kuin hernettä ja linssiä. Eli miltei maanviljelijän vuodesta nolla lähtien.

Suomeen härkäpapu rantautui viimeistään 600-luvulla. Ruotsin kuninkaan Maunu Ladonlukon maalaissa vuodelta 1324 härkäpapu eli talonpoikaispapu mainitaan kasvina, josta on maksettava kymmenykset kruunulle.

Alkuun härkäpapua viljeltiin papurokan aineksiksi. Myöhemmin alaa valtasi rehukäyttö, johon monet härkäpavun nimistä viittaavat. Englannissa härkäpapu on hevospapu, saksankielisellä alueella tunnetaan lisäksi nimet sianpapu ja karjanpapu.

Valkuaiskasviksi härkäpapu sopiikin oivallisesti, sillä sen kuiva-aineesta on proteiinia jopa 30 prosenttia. Egyptissä ja joissakin muissa maissa härkäpapu on köyhän väestönosan tärkein proteiininlähde.

Viime aikoina härkäpapu on tehnyt paluuta ihmisten lautasille myös meillä. Niille, jotka eivät jaksa liottaa ja keittää kokonaisia papuja, on tarjolla esikypsytettyä härkäpapurouhetta, joka kypsyy varttitunnissa. Niistä valmistaa vähintään yhtä uskottavan ja maukkaan jauhelihakastikkeen kuin soijarouheesta.

TOPI LINJAMA

PENTTI VÄNSKÄ

Runnirock raikaa keskellä Iisalmen Runnin kylän historiallista maalaismaisemaa. Jari Sirén (vas.), Mika Haaro, Antti Niskanen, Perttu Nousiainen ja Sami Repo odottavat tapahtumaa innolla.

Runnista kajahtaa elokuussa

Historiallisessa maalaismiljöössä rokataan elokuun 16. ja 17. päivinä. Pääesiintyjinä Runnirockissa lavalle nousevat Eppu Normaali ja Suvi Teräsniska.

IISALMI (MT)
Seisomme metsänrannassa, laajan pellon perällä. Edessämme levittäytyvän peltoaukean takaa avautuu näkymä Runnin kylänraitille.

”Nyt meidän lehmätkin pääsevät Eppuja kuuntelemaan”, lohkaisee **Antti Niskanen**, joka omistaa maat.

Tapahtumavastaava **Mika Haaro** osoittaa kohtaa, johon esiintymislava nousee.

”Se on täällä pellon takaosassa. Ensin ajattelimme laittaa sen keskemmälle, mutta sateiden yllättäessä tämä paikka on paljon parempi.”

Ilmassa on innostusta ja jännitystä. Viereisellä laidunmaalla käyskentelee nautakarjaa.

Iisalmen Runnin kylässä valmistellaan paraikaa ensimmäistä Runnirock -musiikkifestivaalia. Elokuun kolmantena viikonloppuna lavalle nousee kattaus suomalaisartisteja, nimekkäimpinä Eppu Normaali ja Suvi Teräsniska.

”Ainutlaatuinen festarimiljöö”

Runnin kylpylän toimitusjohtajan **Perttu Nousiaisen** ajatuksena oli ensin hankkia esiintyjäksi Sonata Arctica. Jo pitkälle edenneet neuvottelut kuitenkin kariutuivat aikataulullisista syistä.

”Se homma kuivui vähän kasaan, mutta jotain jäi muhimaan.”

Runnirock syntyi melkein vahingossa, päähänpiston kautta.

”Päätettiinkin, että järjestetään kokonaan uusi festivaali, Runnirock. Kun päätös syntyi kesä–heinäkuun vaihteessa, aloimme heti laittaa lupa-asioita kuntoon”, Nousiainen taustoittaa.

”Mika (Haaro) alkoi heti soitella eri bändejä lävitse. Alusta asti oli selvää, että haluamme Eput tänne. Kun saimme sopimuksen sinne suunnalle, alkoi muu kattaus rakentua”, Nousiainen toteaa.

Runnissa Nousiaista viehättää erityisesti maalaismainen miljöö, joka poikkeaa selvästi tyypillisistä festivaalipaikoista.

”Tapahtuma on niityllä. Rockfestivaalien alkuaikojen henki on täällä läsnä. Woodstock järjestettiin 1960-luvulla tämän kaltaisessa miljöössä.”

Myös ajankohta on Runnirockille otollinen.

”Meillä on täällä monipuolinen ja kattava esiintyjäkaarti, eikä samana viikonloppuna muualla maassa tapahdu paljon.”

Talkootyöllä suuri merkitys

Runnin kyläläiset ovat ottaneet tapahtuman omakseen. Tapahtumaa järjestetään pitkälti talkoovoimin, vaikka taloudellisen vastuun kantaa Runnin kylpylä.

”Festarialueen rakentamisessa on iso homma. Erityisesti tässä talkoolaisista on suuresti apua”, Haaro toteaa.

Myös viranomaisasiat ja lupa-asiat työllistävät paljon.

”Toisaalta paikalliset viranomaiset ovat olleet todella yhteistyökykyisiä. Tiedän, että Etelä-Suomessa viranomaisasiat eivät olisi hoituneet yhtä nopeasti”, Nousiainen sanoo.

Järjestyksenvalvonta tapahtumassa hoidetaan paikallisten toimesta.

Heinäkuussa Runnissa pidettiin järjestysmieskurssi, jonka suoritti parikymmentä kyläläistä.

Kyläläisten yhteinen ylpeydenaihe

Tapahtumaa odotetaan Runnissa innolla. Festivaalit pellolleen ottava Antti Niskanen on iloinen, että kylään tulee pitkästä aikaa elämää.

”Virkeys syntyy paikallisten yhteistyöllä. Välillä oli jo sellainen olo, että paikka alkaa kuihtua, mutta tällaisesta saa uutta virtaa.”

”Mittavan urakan läpiviemiseen tarvitaan hyvä, sitoutunut porukka. Meillä on sellainen kasassa ja Runni on kaikkien asukkaiden yhteinen ylpeydenaihe”, Haaro summaa.

Tapahtuman kävijätavoitteeksi on asetettu runsaat kaksituhatta kävijää.

”Eikä sekään haittaa, jos kävijätavoite sattuisi ylittymään”, talkoomies **Jari Sirén** heittää.

JUKKA KOIVULA

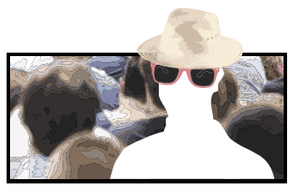

TAPAHTUMAN TAKANA

Kylpylä on virkistänyt suurmiehiä Mannerheimista Gallen-Kallelaan

IISALMI (MT)
Runnin kylpylän toimitusjohtaja vaihtui vuodenvaihteessa. Puikkoihin astunut **Perttu Nousiainen** haluaa tuoda entistä voimakkaammin esiin kylpylän rikasta historiaa.

”Kun aloin harkita Runnin kylpylän ostamista, huomioni kiinnittyi erityisesti paikan historiaan. Vahva kertomus löytyy, ja sen pohjalle on hyvä lähteä rakentamaan matkailua.”

Kun Nousiainen osti Runnin kylpylän, oli paikan taloudellinen tilanne tappiollinen.

”Numeroiden valossa tämä vaatii työtä, mutta tilanne on täysin käännettävissä. Luonto ja kulttuurihistoria ovat täällä upeita.”

”Koko ajan on vahvistunut tunne siitä, että kylpylän ostaminen oli oikea valinta”, hän sanoo.

1920-luvun julkkikset

Marsalkka Mannerheim, Toivo Kuula, Akseli Gallen-Kallela, Emil Halonen ja monet muut merkittävät henkilöt kävivät 1920-luvulla Runnissa tiiviisti.

”He olivat sen ajan taiteilijoita ja julkkiksia. Joki sekä luonto elementteinä ovat poikkeuksellisia.”

”Veneily joessa ja maiseman hyödyntäminen ovat seuraavia askeleita liiketoiminnan kehittämisessä”, Nousiainen maalailee.

Runnirockin lisäksi Runnin kylpylä alkaa järjestää Nousiaisen johdolla myös kahta muuta suurempaa vuosittaista tapahtumaa, kevättalvella ja alkukesästä.

”Ne ovat ulkoilmatapahtumia kohtuullisen isoille ihmismassoille.”

Suuremman mittakaavan tapahtumien lisäksi Runnin kylpylässä esiintyy säännöllisesti kotimaisia iskelmäartisteja.

Tuttu maakunta ratkaisi

Nousiainen on lähtöisin Kuopiosta. Hän myöntää, että tutulla maakunnalla oli ratkaiseva merkitys ostopäätöstä tehtäessä.

”Tässä on myös kotiinpaluuta. Pohjois-Savoa tunnen ja tiedän, tämä on kotikenttä. Paljonhan kontaktit ovat myös valtakunnallisia, mutta kotiseutuasia painoi paljon.”

Kyläyhteisöt nosteessa

Nousiainen on törmännyt Pohjois-Savoon palattuaan lukuisiin mielenkiintoisiin projekteihin.

”On selvästi heräämässä laajempaa ideologiaa, jossa korostetaan kyläyhteisöjen vahvistamista. Olen ollut mukana monissa tällaisissa hankkeissa.”

Lähiruokateema on ollut nousussa matkailututkimuksissa.

”Kaupungeissa asuvat kaipaavat luonnon rauhaa. Yrittäminen maaseutumaisessa ympäristössä saa samalla nostetta.”

JUKKA KOIVULA

» Monessa kylpylässä paikan tarina joudutaan keksimään. Täällä se on olemassa.«

PERTTU NOUSIAINEN

Runnin kylpylän vaiheikas historia kiehtoo uutta toimitusjohtajaa Perttu Nousiaista.